

UMIRANJE NA OBROKE

Golootočani so bili nekdanj žrtve stare, zdaj pa so žrtve nove oblasti

Slovenski golootočani so kljub demokratičnim volitvam in spremembam političnega sistema običajno v precej nezavidljivem položaju. Zaradi očitkov, da gre v njihovem primeru za »stalini-
ste«, za razliko od drugih žrtev komunističnega nasilja ne uživajo posebne podpore nove oblasti, hkrati pa se jih premeteno izogiba tudi Stranka demokratične prenovе.

»Znašli smo se v vakuumu - na eni strani je nova oblast, ki nas ima za rdeče, za ostanke stalinizma, po drugi strani pa ne uživamo nikakršne podpore svojih ideoloških kolegov, kar je še posebej v Sloveniji povzročilo apatičnost v kolektivu. Najprej smo bili trideset let izdajalci, potem disidenti, sedaj pa nas želita čimprej pozabiti tako stara kot nova oblast,« pojasnjuje eden od golootočanov, **Janez Jezeršek-Sokol**.

Tudi v Izvršnem odboru Združenja žrtev kom-

»Danes je ustaljeno prepričanje, da so golootočani "informbirojevci", toda to ne drži. Le malo golootočanov je dejansko stalo za resolucijo informiroja, večina je bila šikaniranih iz drugačnih razlogov,« je prepričan **Mihael Cenc**, predsednik **Združenja žrtev komunističnega nasilja**, ki se s svojimi skupščinskimi pobudami zavzema za popravilo storjenih krivic. Sekcija golootočanov ima svoj sedež v Mariboru, v Ljubljani pa deluje njihov klub. V obeh organizacijah je trenutno približno štirideset članov, čeprav je vseh slovenskih žrtev informbirojevskih čistk nedvomno več. Natančnejših podatkov člani nimajo, vendar so prepričani, da bi jim s temi podatki lahko pomagala **Igor Bavčar** in republiški sekretariat za notranje zadeve.

Njihove zahteve so preproste - od oblasti in Stranke demokratične prenovе ter borčevske or-

upokojitvi generacija, ki ni doživela represije. Takšna zahteva je v črnogorski skupščini zaradi tradicionalnega pomena vojaških poklicev naltela na ugoden odmev. V Sloveniji je zaradi nekoliko bolj »titoistične« preteklosti sedanjih opozicijskih politikov in zaradi zelo tolerantnega odnosa sedanje »demokratične« oblasti do nekdanjih oblastnikov položaj bolj zapleten.

»Tako je celo mogoče, da se **Stane Dolanc** pojavi na slovenski televiziji in govori o svojem prijateljstvu s **Kučanom** in da televizija poroča o srečanju tabornikov, med katerimi mirno sedi naš nekdanji preganjalec **Sergej Kraigher**, medtem ko lahko golootočani samo sanjamo o takšni pozornosti medijev,« opozarja **Janez Jezeršek-Sokol**. Različen odnos oblasti do nekdanjih žrtev informbirojevske gonje je seveda mogoče opazovati tudi na družbeni lestvici. V Srbiji je pred nedavnim bivši golootočan postal direktor pošte, v Sloveniji in tudi na Hrvaškem pa je kaj takega popolnoma nemogoče.

Med skepsu oblasti, ki rehabilitacijo žrtev gleda skozi ideološka očala, in občasnimi napadi SDP-ja (**Cirilu Ribičiču** so zamerili predvsem stališča, ki naj bi jih o njih nedavno izrekel v Mariboru) so slovenski golootočani edino konkretno pomoč dobili od predsednika republike **Milana Kučana**. Ob zadnjem srečanju golootočanov v Tuzli jim je zaradi invalidnosti in težkega zdravstvenega stanja članov društva na prošnjo gostitelja »posodil« kar svojo službeno alfo z voznikom in primerno količino denarja za prenočišče slovenske delegacije.

O sistemskih ukrepih, s katerimi naj bi popravili krivice nekdanje oblasti, je na pobudo Združenja žrtev komunističnega nasilja na svoji seji 4. aprila razpravljaj tudi slovenski izvršni svet. Težave golootočanov naj bi reševali v paketu, skupaj s popraviljanjem vseh drugih krivic, izvršni svet pa društvu predlaga, naj bi problematiko reševali s posameznimi določbami znotraj zakonov in ne z zakoni, ki bi urejali vsa področja hkrati. Slaba plat takega reševanja je, da se bodo morali posamezniki z ločenimi tožbami in dolgotrajnimi postopki boriti za poravnavo krivic, zato bo o takšnem predlogu vlade svoje mnenje morala povedati še pravna skupina društva. Takrat bo tudi jasno, ali bo nova oblast kot pravna naslednica nekdanje kršiteljice temeljnih človekovih pravic tudi golootočane obravnavala kot nekdanje žrtve mišljenjskega delikta ali pa bo kot merilo za poravnavo krivic izbrala netolerantno in ideološko merilo »demokratične usmerjenosti« nekdanjih žrtev.

Svetlana Vasović

foto BORUT KRAJNC

Cvet golootočanov, zbran v ljubljanskem Sokolu: »Najprej smo bili trideset let izdajalci, potem disidenti, sedaj pa nas želita čimprej pozabiti tako stara kot nova oblast.«

unističnega nasilja Slovenije, v katerega so včlanjeni nekdanji taboriščniki, je nekaj časa prevladovalo mnenje, da golootočani niso nikakršne žrtve, pač pa boljševiki, ki so proizvod samega sistema in ideologije. Šele po nekaj napetih in mučnih razpravah je nato vsaj v tem društvu prevladalo razmišljanje, da je bilo poleg prepričanih stalinistov v informbirojevskih čistkah odstranjenih tudi zelo veliko nestalinistično usmerjenih ljudi in da so konec koncev vsi ti ljudje, ne glede na svoje demokratično ali nedemokratično prepričanje, vendarle bili žrtve strankarske gonje proti drugače mislečim.

organizacije Slovenije si želijo moralne, od države pa pravne rehabilitacije. Glede tega so še največ napravili pri ZZB Slovenije, saj so v svojem programu zapisali, da bodo »posebno pozornost posvetili borcem, ki so jim bile v preteklosti prizadejane krivice«. Glede pravne rehabilitacije je nekoliko težje. Čas, ki so ga preživeli na Golem otoku, bi se po mnenju golootočanov moral šteti v delovno dobo, hkrati pa bi tudi za oficirje morali uvesti podobno načelo, kot so ga predlagali njihovi kolegi v Črni gori - da se namreč za določanje končnega čina oficirjev kot merilo upošteva splošna višina čina, ki ga je imela ob